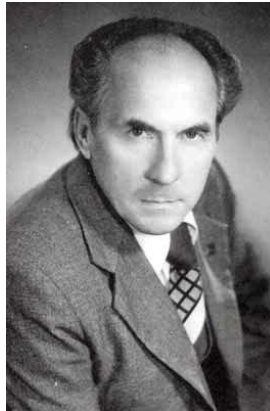

Збарзька централізована бібліотечна система
Методично – бібліографічний відділ

Серія:
„Наші славетні земляки”

Зірки які не згасають: **Іван Гнатюк**

(До 80-річчя від дня народження)

Бібліографічний посібник

м. Збараж
2009 р.

ББК – 91.9.

Видання присвячено до 80-річчя з дня народження видатного земляка, поета, перекладача Івана Гнатюка.

В межах розділів література розміщена в алфавітній послідовності авторів і назв творів.

Посібник буде цікавим бібліотекарям, вчителям та всім хто цікавиться українською літературою, широкому загалу читачів.

Укладач:

В. Радовська, провідний методист
методично-бібліографічного відділу ЦБС

Комп'ютерний набір:

Г. Ігнатєва

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор ЦБС.

З села Дзвиняча, Збаразького району Тернопільської обл., почалася хресна дорога відомого поета Івана Гнатюка. Суворі доля забрала у нього молодість і вготувала каторжні табори.

Народився Іван Федорович у бідній селянській сім'ї. Батьки його – Федір Іванович і Варвара Павлівна – були простими людьми, які заробляли на шматок хліба чесною працею.

У дитинстві Іван був великим бешкетником. І дня не проходило, щоб він чогось не накоїв. Тільки-но зранку розплющував очі – зразу думав, що б таке вчинити, щоб скуштувати березової каші. Майже щодня батько брав у руки ремінь, але хлопець настільки вже звик до таких процедур, що навіть ніколи не плакав. Хіба трохи ображався, коли біла мама, бо це було принизливо для нього: бити мав право тільки батько.

У школі Іван вчився добре. Дуже любив малювати. Директор школи хотів після закінчення школи послати його вчитися за державні кошти на художника. Та навчання перервала війна. А після війни Іван провчився один рік (п'ятий клас), закінчив його з похвальною грамотою, підібрав таке саме чорнило, до п'ятірки дописав дві палички (ніби це сьомий клас) і відіслав документи до Кременецького педучилища. Як відмінник був зарахований на навчання поза всякими конкурсами.

Гірких хвилин у житті поета було значно більше, ніж щасливих. Коли йому йшов п'ятнадцятий рік, батька забрали на війну, звідки той уже не повернувся. Батько загинув в останній день війни і похований у братській могилі в центрі Берліна. Іван у сім'ї замінив тата. Він жав, косив і собі, і чужим людям. У його душі жили гени прадіда-бунтаря, який палив мастки панів і двічі засилався в Сибір, де й загинув безіменно. Іван Гнатюк у душі теж був бунтарем. За підпільну діяльність в ОУН (він був зв'язківцем Почаївського проводу) в 1948 році був заарештований і засуджений військовим трибуналом на двадцять п'ять років каторжних робіт. Після численних допитів, тортур і знущань заслання відбував на Колимі, на уранових рудниках.

Від непосильної праці та нелюдських умов Іван Гнатюк важко захворів, і його як „доходягу” списали, звільнили й дозволили самому шукати своє могильне місце. Але він вижив. Під час лікування познайомився з каторжанкою Галиною із Львівщини. Згодом вони одружилися, переїхали на її батьківщину в Борислав.

Літературні здібності І. Гнатюка проявилися ще в юнацькі роки. Перші поезії писав „під Шевченка”. Від першого вірша, датованого далеким 1949 роком, до першої збірки „Поговіння” минуло шістнадцять років. І навіть каторжний режим не відбив у поета жаги до літературної творчості. Він і на засланні вхитрявся писати, переховувати і відправляти вірші на волю.

Після першої збірки – „Поговіння”, побачили світ „Калина”, „Повнява”, „Жага”, „Життя”, „Чорнозем”, „Хресна дорога”... У 1996-у вийшла книга спогадів „Стежки-дороги”, яка заслужено привела письменника до визнання. Він присвятив її пам’яті тих, хто боровся, мучився і помирав за незалежну Україну.

Відомо, що І. Гнатюк кілька разів відмовлявся від нагород, премій, якими його хотіла приручити колишня влада. Від Шевченківської премії (2000 р.) не відмовився, сказавши: „Шевченко для мене – земний Бог. Відмовитись від премії його імені означало б відмовитись від самого Шевченка”. Іван Гнатюк був також удостоєний літературної премії імені Маркіяна Шашкевича.

Творчий доробок письменника становить понад 15 книжок, віршів та поем і два томи спогадів. Своєрідним підсумком цього стала книга вибраного „Хресна дорога”, що побачила світ у 2004 році.

Проживаючи в Бориславі Львівської області, І. Гнатюк час від часу приїжджав на Тернопільщину. Він зустрічався зі студентами педуніверситету імені В. Гнатюка, з учнями

навчальних закладів Кременця, творчою інтелігенцією. А в травні 2005-го Івана Федоровича Гнатюка не стало...

Про життєвий подвиг цієї людини свідчать такі слова: „Вимучений у сталінських концтаборах, відпущений на волю смертельно хворим, аби помер у дорозі, мордований весь вік нажитими в неволі хворобами, постійно підозрюваний у радянські часи, він – на подив друзям і недругам – усе ж залишився живий, щоб донести нам правду про пережите, щоб змалювати у слові свою страдницьку стежку й хресну дорогу всієї України” (Л. Воловець).

Л і т е р а т у р а

Гнатюк, І. Благословляла мати на дорогу [Текст]: вірші та поеми / І. Гнатюк. – К.: Веселка, 1994. – 95 с.

Гнатюк, І. „Вірю, що дочекаюся людського і божого суду...” [Текст]: монолог поета / І. Гнатюк // Русалка Дністрова. – 1994. - № 16.

Гнатюк, І. Душа – як тятива [Текст]: поезії / І. Гнатюк // Дзвін, 1991.- № 12. – С. 3-5.

Гнатюк, І. Життя [Текст]: поезії/ І. Гнатюк. – Львів: Каменяр, 1972. – 38 с.

Гнатюк, І. Затамовані болі [Текст]: вірші / І. Гнатюк // Київ. – 1989. - №7. – С. 6-11.

Гнатюк, І. „Кобзар” [Текст]: вірш/ І. Гнатюк // Народне слово. – 2008. – 7 берез.

Гнатюк, І. Моє село [Текст]: вірш / І. Гнатюк// Тернопіль.- 1994. - № 5-6. – С. 86.

Гнатюк, І. Паговіння: [Текст]: поезії/ І. Гнатюк.- Львів: Каменяр, 1965. – 28 с.

Гнатюк, І. Перший арешт [Текст]: фрагмент / І. Гнатюк // Тернопілля-96: регіон. річник. – Тернопіль, 1997. – С. 491-492.

Гнатюк, І. Повнява [Текст]: поезії / І. Гнатюк. – К.: Рад. письменник, 1968. – 92 с.

Гнатюк, І. Стежки-дороги [Текст]: спомини/ І. Гнатюк. – Дрогобич: Відродження, 1998. – 496 с., іл.

Гнатюк, І. Турбота [Текст]: поезії / І. Гнатюк. – К.: Рад. письменник, 1983. – 106 с.

Гнатюк, І. Чорнозем [Текст]: лірика і поеми / І. Гнатюк. – Львів: Каменяр, 1981. – 111с., іл.

Життєвий і творчий шлях

Гнатюк Іван – поет [Текст] // Збаражчина: 36. статей, матеріалів і споминів. – Нью-Йорк, 1980. – С.285-286.

Гнатюк Іван (27. VII. 1929) - укр. поет і перекладач [Текст] // Ткачов, С., Ханас, В. 250 імен на карті Тернопілля: польсько-українські взаємини. – Тернопіль, 1996. – С. 19.

Зозуляк, Є Тернисті шляхи-дороги до правди [Текст]: поету Іванові Гнатюку виповнилося 70 років / Є. Зозуляк // Вільне життя. – 1999. – 27 лип.

Іван Гнатюк [Текст]: [коротка біографія] // ... З порога смерті...: Письменники України – жертви сталінських репресій. – К., 1994. – С. 134-137.

Іван Гнатюк (1929-2005) [Текст] // Кодлюк, Я. П., Одинцова, Г. С. Сто двадцять розповідей про письменників: довідник для вчителя початкових класів. – К.: Наш час, 2006. – С. 28-30.

Катрук, Ф. Живий у пам'яті нащадків [Текст]: [3 роки з дня смерті письменник з Дзвенячої І. Гнатюка] / Ф. Катрук // Народне слово. – 2008. – 2 травня.

Ліберний, О. Іван Гнатюк боровся за справжню свободу [Текст] / О. Ліберний // Свобода. – 2005. – 16 липня.

Ліберний, О. Через терни – до найвищого визнання [Текст]: [біографія І. Ф. Гнатюка] // Реабілітовані історією: книга пам'яті Збаразького району. – Тернопіль: Збруч, 2006. – С. 24-25.